

สารน้ำรู้เรื่องน้ำ

โดย

สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน
ส่วนส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ทักทาย

สวัสดีค่ะ...พบกันอีกครั้งนะคะกับ...
“สารน้ำรู้เรื่องน้ำ” บน...Website ของกรม
ทรัพยากรน้ำ ซึ่งเรามีเรื่องราวที่น่าสนใจ
เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม
พร้อมทั้งสาระความรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจมาฝาก
เหมือนเช่นเคยค่ะ...ครั้งนี้พบกับเรื่อง
“น้ำ”...ไม่ได้มีมากอย่างที่คิด เป็นเรื่องราว
เกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างฉลาดและรู้คุณค่า
โดยสร้างพฤติกรรมการใช้น้ำที่ถูกต้อง และ
เลิกพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพ
เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้น้ำให้
เหมาะสม จะช่วยประหยัดน้ำที่กำลังจะขาด
แคลนลงได้

หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะและคำติชม
ใดๆ หรือมีเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
ต้องการเผยแพร่ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้
ให้กับพวกเราชาว ทน. จัดส่งข้อมูลมาได้ตาม
E-mail Address ข้างล่างนี้ค่ะ.....

E-mail Address : nattha_jan@yahoo.com

พบกันใหม่คราวหน้ากับเรื่องราวดีๆ มีสาระ
เหมือนเช่นเคยใน “สารน้ำรู้เรื่องน้ำ”...
สวัสดีค่ะ

27 มีนาคม 2550

“น้ำ”...ไม่ได้มีมากอย่างที่คิด

เป็นเพราะ 2 ใน 3 ส่วนของโลกใบนี้ประกอบไปด้วยน้ำ น้ำมีมากกว่า
ผืนแผ่นดินที่เรายืนอยู่ จึงไม่น่าแปลกใจอะไร ที่ “น้ำ” กลายเป็นทรัพยากร
ที่มนุษย์เราใช้ได้อย่างสิ้นเปลือง รองจากอากาศ !!

“น้ำ” จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จะอยู่ไม่ได้
หากขาดน้ำเกิน 2 - 3 วัน แต่ปัจจุบัน ปัญหาการขาดแคลนน้ำ น้ำเน่าเสีย กลับทวี
ความรุนแรงขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ขาดจิตสำนึก และขาด
ความรับผิดชอบ เพราะเชื่อว่า “น้ำมีปริมาณมากมาย”

น้ำที่บอกว่ามีถึง 2 ใน 3 ของโลก หรือประมาณ 70% นั้น เราสามารถ
นำมาใช้ได้เพียง 3% ของปริมาณน้ำทั้งโลก ส่วนที่เหลือเป็นน้ำทะเลที่เค็มแสนเค็ม
แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความต้องการใช้น้ำได้เพิ่มปริมาณอย่างต่อเนื่อง
แต่ปริมาณน้ำที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้นั้น กลับไม่ได้เพิ่มขึ้น แล้วยังถูก
แบ่งปันไปเป็นแหล่งวัตถุดิบและที่รองรับการถ่ายเทของเสีย จึงทำให้น้ำ
ที่ดูเหมือนว่าจะเพียงพอต่อการใช้งานกลับไม่เพียงพออีกต่อไป

น้ำประปาควรใช้อย่างประหยัด และรู้คุณค่า

น้ำประปาคงจะผลิตมาให้เราใช้ ตลอดเส้นทางล้วนต้องใช้พลังงานทั้งสิ้น เริ่มจากต้องใช้ไฟฟ้าสูบน้ำจากแหล่งน้ำจัดเอามากรองทำให้สะอาดและปลอดภัยด้วยการใช้สารต่างๆ ซึ่งสารเหล่านี้ล้วนต้องใช้พลังงานในการผลิตและขนส่ง พอเสร็จเป็นน้ำประปาแล้วต้องใช้พลังงานสูบส่งไปตามท่อใหญ่เล็กเข้าบ้าน ทุกครั้งที่เราเปิดน้ำ ปั่นน้ำทำงาน เราก็ใช้ไฟฟ้าด้วย ปริมาณการใช้น้ำประปาทั่วประเทศรวม 2,185.25 ล้านลูกบาศก์เมตร ถ้าประหยัดน้ำหรือลดการรั่วไหลของน้ำประปาได้ร้อยละ 10 จะสามารถประหยัดเงินตราที่สูญเสียเป็นค่าพลังงานในการผลิตน้ำได้กว่า 230 ล้านบาทต่อปี

ประโยชน์ที่ครัวเรือนได้รับจากการประหยัดน้ำประปาโดยตรงคือ ลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียในการสูบน้ำและเดินเครื่องปั๊มน้ำ ซึ่งเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้พลังงานมากที่สุดชนิดหนึ่งในบ้าน

ใช้น้ำ...
ทุกหยด
อย่างรู้คุณค่า

น้ำคือชีวิต

จะเห็นว่า “การผลิตน้ำ” นอกจากจะต้องใช้พลังงานแทบทุกขั้นตอนแล้ว แม้ในการบำบัดน้ำเสียก็ต้องใช้พลังงานเช่นกัน การที่ทุกครัวเรือนใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ นอกจากจะช่วยประหยัดพลังงานที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาแล้ว ยังส่งผลดีต่อความมั่นคงของพลังงานและเศรษฐกิจของประเทศด้วย เพราะจะทำให้มีน้ำสำหรับการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำเพิ่มขึ้น ลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ และลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศโดยไม่จำเป็นอีกด้วย

ลดพฤติกรรมการใช้น้ำที่สิ้นเปลือง

การใช้น้ำอย่างฉลาดอาจทำได้ ด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้น้ำให้เหมาะสม เลิกพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพได้แก่ การใช้น้ำที่มีมากเกินไปจนจำเป็นในกิจกรรมต่างๆ พฤติกรรมการใช้น้ำที่เกิดจากความเข้าใจและความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง เช่น เข้าใจว่าการสูญเสียเพียงช่วงเวลาสั้นๆ จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายใดๆ หรือการไหลของน้ำในช่วงเวลาสั้นๆ จะเกิดการเสียหายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เหตุผลที่ทำให้เกิดความเชื่อเหล่านี้ จนทำให้ใช้น้ำสิ้นเปลือง เป็นเพราะว่า “น้ำราคาถูก” หรือผู้ใช้ไม่ได้เป็นคนจ่ายค่าน้ำเอง ยกตัวอย่างที่ชัดเจน ในหน่วยงาน สถานบริการ หรือในการผลิตของอุตสาหกรรม การขาดการเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมการใช้น้ำที่มีการสูญเสียกับผลเสียทางเศรษฐกิจทรัพยากรและระบบนิเวศทำให้มีการใช้โดยไม่ระมัดระวัง

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการใช้น้ำอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จนกลายเป็นพฤติกรรมการใช้น้ำที่ขาดต่อการแก้ไข คือ การไม่มีเทคโนโลยีในการใช้น้ำที่เหมาะสม เช่น ปลายสายยางที่ไม่สามารถควบคุมการไหลของน้ำขณะใช้งาน การเปิด-ปิดก๊อกน้ำด้วยหัวเกลียวที่ไม่สามารถปิดได้สนิทเมื่อมีการใช้อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การใช้น้ำในกิจกรรมการชำระล้างต่างๆ สามารถวัดปริมาณได้คร่าวๆ ด้วยการตรวจสอบเวลาในการใช้ ซึ่งจุดจ่ายน้ำมาตรฐานจะจ่ายน้ำได้ประมาณ 9 ลิตรต่อนาที ถ้ามีการใช้น้ำเพื่อชำระล้างและมีการควบคุมอย่างดีพอ จะไม่มีการสูญเสียน้ำในช่วงที่ไม่มีการใช้ประโยชน์เลย

ตัวอย่างพฤติกรรมทำลายน้ำ

- ❁ การแปรงฟันที่ปล่อยให้มีการไหลของน้ำตลอดเวลา **สิ้นเปลืองน้ำ 27 ลิตร**
- ❁ การล้างหน้าที่เปิดน้ำอย่างต่อเนื่อง **สิ้นเปลืองน้ำ 18 ลิตร**
- ❁ การอาบน้ำจากหัวจ่ายที่เปิดทิ้งไว้ **สิ้นเปลืองน้ำ 90 ลิตร**
- ❁ การโกนหนวดโดยการเปิดน้ำไหลสั่นอย่างต่อเนื่อง **สิ้นเปลืองน้ำ 18 ลิตร**
- ❁ การซักผ้าที่ปล่อยให้มีการไหลของน้ำตลอดเวลา **สิ้นเปลืองน้ำ 180 ลิตร**
- ❁ การล้างจานโดยปล่อยน้ำไหลสั่นอย่างต่อเนื่อง **สิ้นเปลืองน้ำ 90 ลิตร**
- ❁ การล้างรถจากปลายสายยางที่จ่ายน้ำโดยไม่มีปิด **สิ้นเปลืองน้ำ 135 ลิตร**
- ❁ การรดน้ำสนามหญ้าด้วยสายยางปลายเปิด **สิ้นเปลืองน้ำ 5 ลิตร**

พฤติกรรมเหล่านี้ บางทีอาจเป็นเพราะเข้าใจว่าเรามีน้ำมากเพียงพอที่จะฟุ่มเฟือย หากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้น้ำ โดยสร้างให้เกิดความเข้าใจเสียใหม่ว่า **“น้ำไม่ได้มีมากอย่างที่คิด”**

ดังนั้น หากสร้างความรู้ความเข้าใจเสียใหม่ เชื่อว่ายังมีคนอีกจำนวนมากพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อประหยัดน้ำที่กำลังจะขาดแคลนลงได้

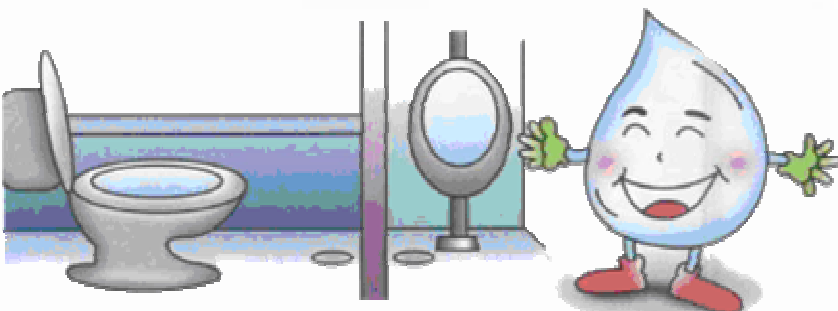
สร้างพฤติกรรมการใช้น้ำที่ถูกต้อง

ตามมาตรฐานขั้นต่ำของความต้องการการใช้น้ำ คนไทย 1 คน มีความต้องการใช้น้ำเพื่อตอบสนองความต้องการของร่างกายวันละ 2 ลิตร น้ำอีกประมาณ 45 - 50 ลิตร จะถูกใช้เพื่อทำความสะอาดร่างกาย และพื้นผิวอาคาร อีกทั้งชำระล้างสิ่งของต่างๆ ทั้งในบ้านและนอกบ้าน

การใช้น้ำในห้องน้ำ

❁ สุขภัณฑ์

กดชักโครกสุขภัณฑ์รุ่นธรรมดา 1 ครั้ง จะสิ้นเปลืองน้ำตั้งแต่ 15 - 22 ลิตร แล้วแต่ชนิดและรุ่นของชักโครก ในขณะที่สุขภัณฑ์ชนิดที่ใช้น้ำราดจะใช้น้ำเพียง 2 ลิตร และสุขภัณฑ์รุ่นประหยัดน้ำจะใช้น้ำเพียง 4 - 6 ลิตรเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากมีการรั่วไหลของน้ำในถังพักน้ำของชักโครก จะทำให้สูญเสียปริมาณมาก (ใน 1 ปี สูญเสียประมาณ 100 ลูกบาศก์เมตร ต่อครัวเรือน) ดังนั้น ผู้ใช้จึงควรมีวิธีการใช้ที่ถูกต้อง เช่น

1. หลีกเลี่ยงการใช้สุขภัณฑ์เป็นที่ทิ้งขยะหรือของเสีย
2. กดชักโครกหลังจากการใช้แล้วเท่านั้น
3. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการทำความสะอาดโถปัสสาวะจะน้อยกว่าการใช้น้ำในโถชักโครก 3 เท่า
4. ใช้สุขภัณฑ์ชนิดน้ำราดจะประหยัดน้ำได้มากกว่า
5. ใช้สุขภัณฑ์ร่นประหยัดน้ำ ซึ่งจะสิ้นเปลืองน้ำเพียง 4 - 6 ลิตร ต่อการกด 1 ครั้ง

💧 อาบน้ำ

อาบน้ำด้วยฝักบัว 1 ครั้ง ใช้น้ำเฉลี่ย 20 ลิตรต่อคน แต่ถ้าอาบน้ำในอ่างจะใช้น้ำครั้งละ 110 ลิตร นอกจากนี้ ในรายชื่ออาบน้ำอุ่น การอาบน้ำในอ่างจะสิ้นเปลืองพลังงานมากกว่าการอาบน้ำด้วยฝักบัว เช่นเดียวกัน การอาบน้ำอย่างรู้คุณค่าของน้ำนั้น ได้แก่

1. ปิดฝักบัวหรือก๊อกน้ำทุกครั้งขณะที่ฟอกสบู่ตัวหรือสระผม มิฉะนั้นแล้วจะสิ้นเปลืองน้ำประมาณ 90 ลิตรต่อการอาบน้ำ 1 ครั้ง
2. แต่ละนาทีของการอาบน้ำด้วยฝักบัวจะใช้น้ำ 9 ลิตร ดังนั้น ควรใช้เวลาในการอาบน้ำให้สั้นลง เพื่อช่วยประหยัดน้ำ
3. ใช้ภาชนะรองรับน้ำเย็นที่มักถูกเปิดทิ้ง 10 - 20 วินาที ก่อนที่น้ำจะอุ่น (กรณีใช้เครื่องทำน้ำร้อน)
4. การใช้ฝักบัวร่นประหยัดน้ำ จะสามารถลดปริมาณการใช้น้ำในการอาบน้ำได้มากถึง 50% และลดการใช้พลังงานลงด้วย
5. การติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมการไหลของน้ำไม่ให้น้ำไหลมากกว่า 5 ลิตรต่อนาที จะช่วยลดการใช้น้ำในการอาบน้ำด้วยฝักบัวได้มาก

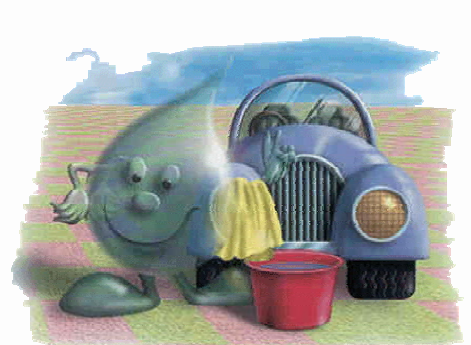
การใช้น้ำในครัวเรือน

1. การล้างผักโดยใช้ภาชนะรองน้ำ จะใช้น้ำประมาณ 5 - 10 ลิตร แต่หากล้างผักโดยเปิดให้ก๊อกน้ำไหลตลอดเวลา 5 นาที จะสิ้นเปลืองน้ำ 45 ลิตร
2. การล้างจาน ด้วยขาม ถ้ำล้างโดยนำภาชนะรองน้ำ จะใช้น้ำ 50 ลิตร แต่ถ้าล้างโดยเปิดก๊อกน้ำตลอดเวลา จะสิ้นเปลืองน้ำถึง 135 ลิตร

3. การซักผ้า การซักผ้าแต่ละครั้งควรมีจำนวนมากพอควร เพราะการซักแต่ละครั้งจะสิ้นเปลืองน้ำสูงมาก ขณะซักอย่าเปิดน้ำจากก๊อกลงภาชนะตลอดเวลา เพราะเพียง 20 นาที จะสูญเสียน้ำถึง 180 ลิตร การซักผ้าด้วยเครื่องจะใช้น้ำประมาณ 130 ลิตร จึงควรรวบรวมผ้าให้ได้มากพอกับกำลังของเครื่อง

4. การรดน้ำต้นไม้ การรดน้ำต้นไม้ด้วยกระป๋องฝักบัวจะประหยัดน้ำกว่าวิธีใช้สายยาง เพราะสามารถควบคุมปริมาณที่จะให้ได้โดยตรง และการรดน้ำตอนเที่ยงหรือบ่ายจะทำให้ต้นไม้สูญเสียน้ำไปกับการระเหยถึง 50%

5. การเช็ดถูบ้าน ควรตักน้ำใส่ถัง แล้วเอาผ้าหรือเครื่องมือจุ่มลงไป ไม่ควรใช้น้ำจากสายยางโดยตรง เพราะจะสูญเสียน้ำ ถึง 200 ลิตร ใน 5 นาที

6. การล้างรถ ควรใช้ไม้ขนไก่ถูฝุ่นออกก่อนแล้วจึงล้างรถ โดยรองน้ำใส่ถัง นำมาเช็ดล้างอีกครั้ง ไม่ควรใช้สายยางฉีดล้างโดยตรงจะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมากและยังทำให้รถผุเร็วด้วย

แหล่งที่มาข้อมูล

“น้ำกับการอนุรักษ์พลังงานของประเทศ” ฉบับที่ 59 มกราคม - มีนาคม 2546 หน้า 18-19

www.manager.co.th/QOL/ViewNews.asp?NewsID=4618980996012

www.manager.co.th/QOL/ViewNews.asp?NewsID=4698880440591

www.pwa.co.th/service/images/treatment/html

“น้ำ....ก่อเกิดทุกสรรพชีวิต...ร่วมใจสำนึก...รักษัทรัพยากรน้ำ”

...ร่วมสร้างสรรค์ความรู้นบนเว็บโดย...

สำนักส่งเสริมและประสานมวลชน กรมทรัพยากรน้ำ